

БІЛА СКЕЛЯ

В урочищі Біла Скеля, серед мальовничої долини, дзюкотять річки Білок-Карасу. На відстані 5 кілометрів від Карасубазару (тепер — Білогорськ) височить геологічний пам'ятник природи Ак-Кая, піднівшись над долиною більш як на 200 метрів. Вона нагадує неприступну фортецю з вертикальними стінами. В одній з легенд говориться, що в давнину з вершини цієї скелі скіфами зложини. Весь цей район, що прилягає до Ак-Кая, був заселений з давніх-давен. Тут досліджено довготривали стоянки ріанного палеоліту. А на вершині Білої Скелі, крім

скіфських курганів, у печерах і на скельних скелепіннях виявлено висічені сарматські й пізньокочівницькі знаки. Перші писемні згадки про поселення Карасубазар припадають на XIII століття. Завдяки зручному географічному розташуванню Карасубазар разом із Солхатом (Старий Крим) був пунктом, через який пролягали караванні стежі шляхи до морських портів Гезлевія і Кафі, що вели тorgівлю з Константинополем і Кавказом.

Малюнок Миколи ЛІСОВОГО.

ЛАУРЕАТИ МІЖНАРОДНОЇ ПРЕМІЇ ІМ. ПИЛІПА ОРЛІКА

Рішенням комітету міжнародної премії імені Пилипа Орліка її лауреатами за 1994 рік стали: студія «Гарт» Держтелерадіокомпанії України (Вадимов Бойко — посмертно); генеральні директор Кадім Рамон (Гнатиш; колишній директор Укртелекому), та радіодіяч «Свобода», автор книги «На південний етап». Антоній Камінський.

Таким чином отримали особливий внесок у демократизацію українського суспільства.

Міжнародна премія імені Пилипа Орліка була заснована ініціативою Демократичної партії України, Української республікансько-демократичної партії (партія І. Багриго в екзилі), групи бізнесменів та політиків у 1993 році.

Премія присуджується за внесок в демократизацію українського суспільства.

Лауреатами премії за 1993 рік були видатний український співак Тарас Петренко та молодий талановитий кіно режисер Андрій Дончик.

ПРЕС-ЦЕНТР Демпу.

Це цікаво

ХТО ВИНАЙШОВ ПАПІР?

«Не китайці», — відповімо читачам-ерuditам. «І не наші співвітчизники», — відповімо читачам-патріотам. Хоча більшість людей вважає папір національною цивілізацією, у приrodі, він виготовляється

Мікрофоном.

Папір винайдено... осі. Тривалий час це просто никому не спадало на думку. Це 200 років тому люди виготовляли папір з дебільшого із старого ганчиря, базовини та соломи. Робилися спроби перейти на сіно, торф, кропиву, хміль, просо, картоплю, бадилля, мох. Проте всі замінники давали папір української якості.

Лише у 40-х роках XIX століття один німецький ткач, спостерігаючи за осами, змітикував: треба брати щільно подібнену деревину.

Як це роблять комахи? Вони обрізують частинки кори з пуками, сухими стеблами, будь-якими дерев'яними предметами, оторожки, лави тощо. Задні вони використовують і «вторинну» — горіховий папір.

Технологія осиного «квареніцтва» нескладна. Вимостивши на дереві якісь поверхні, комахи з щелепами чіпляються за дрібні частинки, підтримуючи їх пуками, оса-летьт із вантажем «папіром». Припливши, шукає собі підсідку на «будівліному майданчику» — чи то робити чаруночку, чи то паштутувати столові міцельниками, чи паднати облонку гнізда. Як вона знає, де потрібна її праця в даній момент? Відповіді ми не маємо.

Точніше витримуються всі потрібні розміри, кути. Де заховані «креслення», що працюють осам, та цифри, що паштутують папір. Але працюють вони так, що контролює за якістю роботи заївии.

Врешті-решт утворюється гніздо. Воно з цукого скрутованого паперу.

Постереження за осами і допомогли людству перейти на більш зручну і видну сировину для виготовлення паперу.

Семен ВОЛОВНИК,
кандидат біологічних наук.

Задалегідь нанесена на деревину, пом'якшує її і полегшує роботу. Відривається волоско, оса, подібрідне його щелепами, зволожує — часом сочком, що витикає з погрізеного пагону. Зрештою, утворюється дрібночіпчаста, сіро-блакитна папірна пастка з щелепами і підтримуючими пуками, оса-летьт із вантажем «папіром». Припливши, шукає собі підсідку на «будівліному майданчику» — чи то робити чаруночку, чи то паштутувати столові міцельниками, чи паднати облонку гнізда. Як вона знає, де потрібна її праця в даній момент? Відповіді ми не маємо.

Точніше витримуються всі потрібні розміри, кути. Де заховані «креслення», що працюють осам, та цифри, що паштутують папір.

Одночасно з цим, вони обрізують частинки кори з пуками, сухими стеблами, будь-якими дерев'яними предметами, оторожками, лави тощо. Задні вони використовують і «вторинну» — горіховий папір.

Розвізок позиції А. Уварова (вип. 93-ї), 32, 7, 1, 12, 15, 2,

15.

зарботи якомога багатшо, щоб її більше цінували чоловіки.

Як жалкує, кохання коханим, а матеріальні цінності в сімейному житті темою мають значення, і коли з яхоських прчин шлоб розладиться, дружина має право піти від чоловіка з усіма золотими речами, які зможе на себе одягти.

Між іншим, на весіллі у Гюлістан через вагу золота виники певні труднощі: по-перше, її букально довелося підруковити до нареченої і гостів. Але подруги і ділні зняли з себе жодну прикраси.

«Чінчо», своя ноща не тягне, — підбадьорювали вони наречену.

До того ж, за місцевими звичаями, наречену намагаються

зарботи якомога багатшо, щоб її більше цінували чоловіки.

Як жалкує, кохання коханим, а матеріальні цінності в сімейному житті темою мають значення, і коли з яхоських прчин шлоб розладиться, дружина має право піти від чоловіка з усіма золотими речами, які зможе на себе одягти.

Між іншим, на весіллі у Гюлістан через вагу золота виники певні труднощі: по-перше, її букально довелося підруковити до нареченої і гостів. Але подруги і ділні зняли з себе жодну прикраси.

«Чінчо», своя ноща не тягне, — підбадьорювали вони наречену.

До того ж, за місцевими звичаями, наречену намагаються

зарботи якомога багатшо, щоб її більше цінували чоловіки.

Як жалкує, кохання коханим, а матеріальні цінності в сімейному житті темою мають значення, і коли з яхоських прчин шлоб розладиться, дружина має право піти від чоловіка з усіма золотими речами, які зможе на себе одягти.

Між іншим, на весіллі у Гюлістан через вагу золота виники певні труднощі: по-перше, її букально довелося підруковити до нареченої і гостів. Але подруги і ділні зняли з себе жодну прикраси.

«Чінчо», своя ноща не тягне, — підбадьорювали вони наречену.

До того ж, за місцевими звичаями, наречену намагаються

зарботи якомога багатшо, щоб її більше цінували чоловіки.

Як жалкує, кохання коханим, а матеріальні цінності в сімейному житті темою мають значення, і коли з яхоських прчин шлоб розладиться, дружина має право піти від чоловіка з усіма золотими речами, які зможе на себе одягти.

Між іншим, на весіллі у Гюлістан через вагу золота виники певні труднощі: по-перше, її букально довелося підруковити до нареченої і гостів. Але подруги і ділні зняли з себе жодну прикраси.

«Чінчо», своя ноща не тягне, — підбадьорювали вони наречену.

До того ж, за місцевими звичаями, наречену намагаються

зарботи якомога багатшо, щоб її більше цінували чоловіки.

Як жалкує, кохання коханим, а матеріальні цінності в сімейному житті темою мають значення, і коли з яхоських прчин шлоб розладиться, дружина має право піти від чоловіка з усіма золотими речами, які зможе на себе одягти.

Між іншим, на весіллі у Гюлістан через вагу золота виники певні труднощі: по-перше, її букально довелося підруковити до нареченої і гостів. Але подруги і ділні зняли з себе жодну прикраси.

«Чінчо», своя ноща не тягне, — підбадьорювали вони наречену.

До того ж, за місцевими звичаями, наречену намагаються

зарботи якомога багатшо, щоб її більше цінували чоловіки.

Як жалкує, кохання коханим, а матеріальні цінності в сімейному житті темою мають значення, і коли з яхоських прчин шлоб розладиться, дружина має право піти від чоловіка з усіма золотими речами, які зможе на себе одягти.

Між іншим, на весіллі у Гюлістан через вагу золота виники певні труднощі: по-перше, її букально довелося підруковити до нареченої і гостів. Але подруги і ділні зняли з себе жодну прикраси.

«Чінчо», своя ноща не тягне, — підбадьорювали вони наречену.

До того ж, за місцевими звичаями, наречену намагаються

зарботи якомога багатшо, щоб її більше цінували чоловіки.

Як жалкує, кохання коханим, а матеріальні цінності в сімейному житті темою мають значення, і коли з яхоських прчин шлоб розладиться, дружина має право піти від чоловіка з усіма золотими речами, які зможе на себе одягти.

Між іншим, на весіллі у Гюлістан через вагу золота виники певні труднощі: по-перше, її букально довелося підруковити до нареченої і гостів. Але подруги і ділні зняли з себе жодну прикраси.

«Чінчо», своя ноща не тягне, — підбадьорювали вони наречену.

До того ж, за місцевими звичаями, наречену намагаються

зарботи якомога багатшо, щоб її більше цінували чоловіки.

Як жалкує, кохання коханим, а матеріальні цінності в сімейному житті темою мають значення, і коли з яхоських прчин шлоб розладиться, дружина має право піти від чоловіка з усіма золотими речами, які зможе на себе одягти.

Між іншим, на весіллі у Гюлістан через вагу золота виники певні труднощі: по-перше, її букально довелося підруковити до нареченої і гостів. Але подруги і ділні зняли з себе жодну прикраси.

«Чінчо», своя ноща не тягне, — підбадьорювали вони наречену.

До того ж, за місцевими звичаями, наречену намагаються

зарботи якомога багатшо, щоб її більше цінували чоловіки.

Як жалкує, кохання коханим, а матеріальні цінності в сімейному житті темою мають значення, і коли з яхоських прчин шлоб розладиться, дружина має право піти від чоловіка з усіма золотими речами, які зможе на себе одягти.

Між іншим, на весіллі у Гюлістан через вагу золота виники певні труднощі: по-перше, її букально довелося підруковити до нареченої і гостів. Але подруги і ділні зняли з себе жодну прикраси.

«Чінчо», своя ноща не тягне, — підбадьорювали вони наречену.

До того ж, за місцевими звичаями, наречену намагаються

зарботи якомога багатшо, щоб її більше цінували чоловіки.

Як жалкує, кохання коханим, а матеріальні цінності в сімейному житті темою мають значення, і